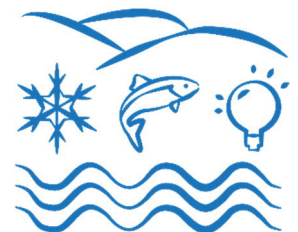


MUONIO

Vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelman laadintaohje



1 Yleistä

Kuntalaki

Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan taloudenhoidosta ja kunnanvaltuuston päätösten valmistelusta, jolloin sillä on päävastuu myös talousarvion valmistelusta. Kunnan keskushallinnon tulee laatia talousarviokehyykset seuraavaa talousarviovuotta varten, minkä jälkeen hallitus hyväksyy kehykset ja laadintaohjeet. Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi ja taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi.

Suunnitelmakausi kattaa talousarviovuoden 2024 ja suunnitelmavuodet 2025–2026. Talousarvio ja -suunnitelma tulee laatia siten, että ne sisältävät kunnan ja kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet turvaten edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen sekä siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa.

Talousarviossa esitetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kuntalain 110 § sisältää myös säännökset talouden tasapainottamisesta ja alijäämän kattamisesta. Jos taseen alijäämää ei saada katettua suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena.

Yleistä talouden kehittymisestä

Valtiovarainministeriön 15.6.2023 julkaiseman Taloudellisen katsauksen (kesäkuu 2023) mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023 hintojen ja korkojen nousun vuoksi. Näillä on ollut jarruttava tekijä investointien realisointiin sekä kotitalouksien kulutukseen. Asuntorakentaminen on Suomessa hyytynyt luottojen korkean nousun vuoksi, asuinrakentaminen jatkuu hitaana myös vuonna 2024. Arvioidaan, että vuoden 2024 aikana palkankorostukset kääntäisivät BKT:n hienoiseen noin 1,4 %:n kasvuun ja siten ostovoiman vahvistumiseen. Inflaatio hidastuisi ja palveluiden ennustetaan kasvavan seuraavina vuosina, vaikka kasvun arvellaan olevan vaimeaa. BKT jatkaisi, arvioiden mukaan, hienoista kasvua vuoteen 2025 asti (arvio kasvusta n. 1,9 %), jolloin myös vihreän siirtymän investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää. Vihreän siirtymän investointipotentiaalin on kuvattu Suomessa olevan merkittävän ja realisoituvan osittain jo tällä vuosikymmenellä. VM (15.6.2023) korostaa, että em. investointisuunnitelmat osoittavat tärkeänä signaalina Suomen kilpailukyvyyn olevan hyvällä tasolla.

Työllisyystilanne on vuonna 2023 Suomessa hyvä ja arvioiden mukaan jatkaisi vahvistumistaan ennätyskorkeisiin lukemiin. Viimeksi aivan 1990-luvun alussa työttömyysaste on ollut Suomessa yhtä matala ja avoimia työpaikkoja on Suomessa tällä hetkellä verrattain paljon.

Arvioidaan, että vuoteen 2025 mentäessä työllisyysaste saavuttaisi jopa 74,6 % ja työttömyysaste olisi vain 6,6 %, jonka jälkeen se voisi vielä hieman laskea. Lapin

työllisyysnäkymät ovat myös varsin positiiviset. Kesäkuun 2023 työllisyyskatsauksessa selviää, että työttömiä (työttömien osuus työvoimasta 10,7 %) oli vähemmän kuin vastaavana ajankohtana viime vuonna ja etenkin työttömyys oli vähentynyt 20–39- vuotiaiden ja yli 50- vuotiaiden ryhmissä. Avoimia työpaikkoja oli auki runsaasti.

Lapin suhdannekatsaus vuoteen 2022 osoittaa, että elinkeinöiden kehitys on jatkunut myönteisenä sekä koronapandemian jälkivaiheista on kutakuinkin selvitty. Lapissa liikevaihdon vuosimuutos (kasvu +15,1 %, koko maassa vastaava kasvu 15,7 %) on ollut positiivinen kaikilla toimialoilla, liikevaihto kasvoi runsaimmin matkailupalveluissa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa. Henkilöstömäärän vuosimuutos jäi Lapissa niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla hieman matalammaksi kuin liikevaihdon kehitys. Henkilöstömäärän muutos oli korkeinta matkailualalla. Lapin elinkeinöiden tulevaisuuden näkymät voidaan arvioida positiivisina suhteessa myös VM:n julkaisemaan kesäkuun 2023 taloudelliseen katsaukseen; lappilaiset elinkeinot toimivat globaalin kysynnän toimialoilla, ja maakunnan kärkitoimialat ovat tiiviisti vihreän siirtymän aallossa mukana. Vahvimmat toimialat Lapissa ovat kaivostoimintaan, matkailuun ja metsätalouteen liittyvät yritystoimialat.

Julkisyhteisöjen osalta alijäämän kasvu on huomionarvoista, julkisen talouden epätasapaino on heikentynyt vuodesta 2022. Julkisyhteisöjen alijäämä alkaa edelleen heiketä tänä vuonna, ja em. trendin kuvataan olevaa mittavaa koko ennustejakson ajan vuoteen 2025 asti. Valtiovarainministeriön (15.6.2023) mukaan koko julkisen sektorin alijäämä ennustekaudella on yhteensä noin 8–9 mrd. euroa, alijäämän ollen siis bruttokansantuotteeseen suhteutettuna jo jokseenkin merkittävä. Vuonna 2023 julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 % suhteessa BKT:n ja em. suhde kasvaisi vuoteen 2025 asti jopa kolmeen prosenttiin. Valtiohallinto ja hyvinvointialueet tekevät kasvavissa määrin suurinta alijäämää ennustejaksolla. Hyvinvointialueiden taloudellista tapapainoa haastavat etenkin henkilöstökustannusten reipas kasvu.

Julkisyhteisöjen taloudellisiin näkymiin tuovat haastetta valtiohallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu merkittävä alijäämä, väestön ikääntyminen sekä nouseva velkasuhde. Lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkastukset kasvattavat valtion menoja, valtionvelka kasvaisi vuodesta 2022 vuoteen 2025 suhteellisen merkittävästi 53,1 %:sta 58,0 %:iin. Valtion velkakirjojen korot ovat korkeat.

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä vuodelta 2022 voidaan havaita, että kuntatalous toteutui arvioiden mukaisesti ja oli kutakuinkin tasapainossa toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteltaessa. Viime vuonna kuntatalouden verotulot nousivat n. 5,3 % ja valtionosuudet kasvoivat noin 7,1 %. Toimintakate hieman heikkeni (kulut kasvoivat n. 4,4 %, tuotot laskivat n. 4,1 %). Palveluiden ostot sekä palkat ja palkkiot kasvoivat merkittävimmin kuntasektorilla. Investoinnit kasvoivat 9,2 %. Velan kasvu hidastui, mutta kuntakonsernien lainakanta nousi hieman; vuonna 2021 se oli 7 653 euroa/asukas, kun vuonna 2022 tämä oli 7 768 euroa/asukas. Energiakriisin vaikutus näkyi vuoden 2022 tilinpäätöksissä noin 8 %:n energiakulunousuna. VM:n kesäkuun 2023 ennusteiden mukaan kuntahallinto pysyisi lähempänä tasapainoa vuoteen 2025 asti tarkasteltuna.

Arvioidaan, että kuntien palvelujen ja investointien menot kasvavat hieman nopeammin kuin tulot, mutta alijäämä olisi suhteellisesti hyvin pienessä epätasapainossa.

Kuntaliiton (2023) mukaan kuntien kustannusten nousu on ripeää aina vuoteen 2027 asti (keskimääräinen hintaindeksi jopa + 3,6 % vuosina 2023-2027). Kunnallisverojen tilityksien arvioidaan laskevan vuonna 2024 keskimäärin noin 6,4 %*, ja vuosina 2025–2027 nousevan 2,3 %– 3,7 %. Yhteisöverojen tilityksien muutoksen arvioidaan vuonna 2024 olevan noin – 12,6 %* ja vastaavasti vuonna 2025 olevan noin 7 % sekä vuosina 2026-2027 maltillisemmin noin 5,0 % – 4,8%. Maksettavan kiinteistöveron tilityksien osalta kasvua arvioidaan olevan ensi vuonna keskimäärin n. 2,7 % ja vuosina 2025–2027 noin 2,1–2,2 %. Kuntaliiton pääekonomisti Punakallio (2023) muistuttaa, kuinka kuntien talousennusteet kuitenkin vaihtelevat keskipitkällä aikavälillä, ja kuntien sekä kaupunkien taloudellisten indikaattorien kesken on suurta vaihtuvuutta. Niin ikään esimerkiksi Suomen Pankin kesäkuun 2023 talousennuste arvioi julkisen talouden rahoitusasetelmaa vuoteen 2025 mennessä hieman alavireisemmäksi.

*Huomioitavaa vertailussa, että vuonna 2023 kunnallisveron muutos – 52,7%, yhteisöveron muutos -12,6 % (1.1.2023 voimaan astuneet hyvinvointialueet).

VM korostaa (15.6.2023), kuinka talouden näkymät ovat kaksijakoiset Suomessa ja maailmalla, ja tämä on eittämättä huomioitavana osana kuntienkin taloussuunnittelua; toisaalta jo edellä kuvattujen myönteistenkin signaalien rinnalla (mm. palveluiden kasvu, palkkojen nousu ja vaikutus ostovoimaan, positiivinen työllisyystilanne) näyttää siltä, että teollisuustuotanto heikkenisi ja rakentamisessa olisi laskua. Myös monenlaisia riskitekijöitä liittyy globaaleihin ja lokaaleihin ennusteisiin. Negatiivisia vaikutuksia voi aiheutua Ukrainan sotatilanteesta ja Venäjän sisäisestä kehityksestä, asuntorakentamisen arvioitua syvemmästä hyytymisestä sekä hintojen ja korkojen todellisesta kehityksestä. Puolestaan positiivisia vaikutuksia ennustejakson taloussuhdanteisiin voivat tuoda ennakoitua vahvempi kotitalouksien kulutus- ja ostovoimapotentiaali.

Julkishallinnon puolella ennusteiden tekemistä vaikeuttavat tämänhetkiset paikallishallinnon tilastoinnin haasteet. Niin ikään uuden hallitusohjelman vaikutuksia ei täysin vielä tiedetä. Kuntaliiton pääekonomisti Punakallion (2023) mukaan lyhyellä aikajänteellä ei olisi hallitusohjelmassa tulossa uusia, kuntataloutta vahvistavia sopeutumistoimia ja hallitusohjelma pienentäisi hieman kuntien tuloja valtionavustusten vähenemisen sekä ns. indeksijarrun seurauksena. Eräs merkittävin leikkauslinja kunnille löytyy opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksista kunnille sekä rahoituksesta muun muassa vapaalle sivistystyölle. Kuntien kotoutumiskorvauksia ja työllisyysmäärärahoja tullaan supistamaan. Niin ikään esimerkiksi hallitusohjelman ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisella, TE- palvelumallin linjauksilla sekä työssäoloehdon pidentämisellä on kuntatalousvaikutuksia. Kuitenkin Kuntaliiton mukaan hallitusohjelman kuntavaikutukset olisivat maltillisia ainakin vielä lähivuodet ja isoja valtionosuusleikkauksia ei olisi tulossa; hallitusohjelman mukaisien kuntiin kohdistettavien sopeuttamistoimenpiteiden osuus noin 4 mrd:n kokonaispaketista on n. 0,2 mrd. euroa.

Lähteet

Valtioneuvosto 2023. Taloudellinen katsaus: Kesä 2023
Kuntaliitto 2023. Kuntakohtainen verotulojen ennustekehikko (päivitetty 13.4.)

Kuntaliitto 2023. Valtionosuuslaskelmat (päivitetty 24.5.)

Kuntaliitto 2023. Minna Punavuori: Kaikki tarpeellinen kuntataloudesta kesällä 2023

Kuntaliitto 2023. Mikko Mehtonen: Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätökset 2022 (päivitetty 13.6.2023)

TEM. Lapin työllisyyskatsaus. Kesäkuu 2023

Lapin Luotsi. Lapin suhdannekatsaus vuoteen 2022

2 Kuntastrategia

Valtuusto hyväksyi 18.6.2018 uuden kuntastrategian vuosille 2017–2025. Valtuusto vahvisti strategian päivityksen 13.6.2022 valtuustokaudelle 2021–2025. Muonion kuntastrategiaa on päivitetty valtuustokauden 2021–2025 painopisteiden, toimenpiteiden ja mittareiden osalta yhdessä asukkaiden, luottamushenkilöiden, henkilöstön ja sidosryhmien kanssa. Strategia toimii myös nyt tehtävän talousarvion ja taloussuunnitelman perustana ja ohjeena.

Valtuustokauden 2021–2025 painopisteet

Elinvoima vahvistuu kestävästi

- Yrittäjäystävällinen kunta – ympärivuotinen ja kansainvälinen elinkeinoelämä
- Luonnostaan vastuullinen kunta
- Kestävä maankäyttö ja rakentaminen

Kuntatyö siirtyy uuteen aikaan

- Yhteistyöllä sujuvat ja saavutettavat palvelut
- Vaikuttavuutta ja vakuuttavuutta tiedolla johtamisella – aidosti avoin kunta
- Virkistynyt, osaava, vetovoimainen ja suvaitsevainen organisaatio

Elämme onnellista arkea

- Yhdenvertainen oikeus elinikäiseen kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen
- Viihtyisä, turvallinen ja terveellinen elinympäristö
- Hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvalliseksi olonsa tunteva muoniolainen – mahdollisuus tasapainoiseen ja onnelliseen elämään

Strategian läpileikkaavat painopisteet

- toimivat tietoliikenneyhteydet
- markkinointi ja viestintä
- edunvalvonta ja yhteistyö.

Jokaiselle painopisteelle on määritelty kolme keskeisintä toimenpidettä. Kuntastrategiaa toteutetaan ennen kaikkea ohjelmien, suunnitelmien ja hankkeiden kautta. Strategialle laaditaan aikataulutettu toimeenpanosuunnitelma, jossa määritellään myös vastuutahot toimenpiteille. Asiakirjaan on määritelty kunkin painopisteen kannalta kunnalle strategisesti merkittävät kumppanit.

Mittarit ja seuranta

Kuntastrategia toteuttaa erityisesti Agenda 2030 -kestävän kehityksen toimintaohjelman mukaisista tavoitteista tavoitetta 3 (Terveyttä ja hyvinvointia), 4 (Hyvä koulutus), 8 (Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua), 9 (Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria) sekä 11 (Kestävät kaupungit ja yhteisöt). Lisäksi strategia toteuttaa tavoitteita 10 (Eriarvoisuuden vähentäminen), 12 (Vastuullista kuluttamista) ja 17 (Yhteistyö ja kumppanuus).

Tavoitemittaristoa viedään talousarvioasiakirjaan ja seuranta tapahtuu osana talousarvioprosessia.

3 Kunnan talous ja talousarvion suunnitteluperusteet

Vuoden 2022 tilinpäätös oli ylijäämäinen 1,705 milj. euroa. Toimintakate toteutui noin 900 000 euroa muutettua talousarviota parempana toimintatuottojen toteutuessa ennakoitua paremmin ja toimintakulujen alittuessa talousarvioon verrattuna. Lapin Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä ja Kolpeneen Palvelukeskuksen kuntayhtymä palautti kunnille ylijäämiä ennen niiden siirtymistä Lapin Hyvinvointialueelle. Muonion osuus ylijäämistä oli noin 257 000 euroa. Verotulot ylittivät noin 875 000 euroa talousarvioon verrattuna, josta yhteisöveron osuus oli noin 777 000. Vuoden 2021 valmistuneen verotuksen mukaan kunnille maksettava yhteisövero kasvoi noin 40 % vuodesta 2020. Tilikauden ylijäämä oli noin 2,2 milj. euroa muutettua talousarviota parempana.

Muonion kunnan taloudellinen tilanne on parantunut kolmena edellisenä vuotena. Vuosikate on riittänyt poistoihin ja osin investointeihinkin. Taseen tunnusluvut ovat kohtalaisella tasolla. Suhteessa kuntien keskimääräisiin tietoihin tunnusluvut ovat heikommat lukuun ottamatta asukaskohtaista lainamäärää. Vuoden 2022 lopussa asukasta kohti laskettu lainamäärä 2 211 € on kohtuullinen, mutta on huomattava, että lainat ja vuokratavuut ovat 4 309 €/asukas.

Kunnan talous 30.6.2023 osoittaa, että käyttötaloudessa ei ole merkittäviä tehtäväkohtaisia ylityksiä. Toimintakatteen toteutumisprosentti on 57,1 %, joka on keskimääräistä toteutumaa korkeampi (50 %). Kesäkuussa on kuitenkin maksettu lomarahat, joka nostaa puolen vuoden toimintakatetta. Lisäksi Lapin Hyvinvointialueen vuokrasaatavien laskutus 1.1.–30.6.2023 on tehty vasta vuoden kolmannen kvartaalin aikana vuokrasopimusten keskeneräisyyden vuoksi.

Puolen vuoden verotulojen toteutuma on 52,9 %. Kunnallisverotulon toteutuma on 66,8 % ja yhteisöverotulon 55,0 %, kiinteistöverojen tilitys tapahtuu syksyn aikana. Valtionosuudet ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti. Vuosikate on noin 300 000 euroa, mikä ei riitä kattamaan puolen vuoden poistoja. Alhainen vuosikate johtuu Lapin Hyvinvointialueen vuokrasaatavien viiveestä. Vuoden 2023 talousarvio laadittiin siten, että tilikausi osoitti ylijäämää 374 000 euroa. Valtuusto myönsi 26.5.2023 käyttötalouteen 180 000 euron määrärahan talousarviosta pois jääneelle ympäristöterveydenhuollolle. 30.6.2023 tilikausi on alijäämäinen noin 140 000 euroa, johtuen siis Lapin Hyvinvointialueen vuokrasaatavien viiveestä (noin 0,7 milj. euroa). Talousarvioon 2023 tehtiin 0,5 miljoonan euron investointivaraus.

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa vuoden 2023 alusta kuntien verotuloja ja valtionosuuksia leikattiin ja tulot siirrettiin hyvinvointialueiden tulorahoitukseksi. Kaikkien Suomen kuntien veroprosenttia leikattiin 12,64 %, Muonion veroprosentiksi jäi 8,86 %. Hyvinvointialueeseen siirtymisen johdosta kuntien veroprosentit "jäädettiin" kahdeksi vuodeksi.

Vuoden 2024 toimintakateraa ohjaavat verotulojen osalta käytettävissä olevat ennusteet ensi vuoden verotulo kehityksestä (kunnan oma verotuloennustekehikko) sekä kuluvan vuoden toteutuma ja valtionosuuksien osalta kuntaliiton julkaisemat ennakkolaskelmat kunnan valtionosuuksista. Verotuloja arvioidaan kunnan oman elokuussa päivitetyn verotuloennustekehikon mukaan kertyvän ensi vuonna yhteensä noin 6,350 milj. euroa, josta kunnallisverotuloja 4,268 milj. euroa, yhteisöveroja 0,808 milj. euroa ja kiinteistöverotuloja 1,274 miljoonaa euroa. Verotuloksi kirjattava summa pienenee noin 2,7 prosenttia tähän vuoteen verrattuna. Suunnitelmavuosien verotuloennuste vuositasolla on noin 6,5 milj. euroa. Talousarvio raamin verotuloennuste on laskettu varovaisuuden periaatetta ja kuluvan vuoden toteutumaa noudattaen. Kuntakohtaiset ennusteet päivitetään seuraavan kerran lokakuun alussa.

Valtionosuuksien kevään ennakkolaskelmien mukaan kunnan valtionosuudet ensi vuodelle olisivat noin 3,6 milj. euroa. Kuntien toukokuun 2023 lopussa antamien vuodelle 2022 kohdistuvien talousraportointien jälkeen valtionosuuksia tullaan vielä tarkistamaan vuoden 2022 aikana lisääntyneiden sote-menojen johdosta. Alustavien laskelmien mukaan Muonion valtionosuus kasvaisi noin 0,5 milj. euroa kevään ennusteesta. Summat tarkentuvat kuitenkin vielä elo-syyskuun aikana. Vuoden 2023 kunnan valtionosuus on 3,750 milj. euroa.

4 Vuoden 2024 talousarvion laadintaohje

Vuoden 2024 talousarvion laadintaohje perustuu vuoden 2022 tilinpäätökseen, vuoden 2023 talousarvioon ja toteutumisarvioon, sekä tietysti ensisijaisesti vuotta 2024 koskeviin tietoihin ja ennusteisiin kunnan tulopohjasta. Talousarvio laaditaan Talgraf Accuna budjetointiohjelmalla.

Tekstiosa Tekstiosa alkaa Tehtävän kuvauksella sekä Palvelulupaus ja yleistavoitteet selostuksella.

Toiminnalliset tavoitteet johdetaan Muonion kunnan 13.6.2022 päivittämästä ja vahvistamasta kuntastrategista. Talousarviossa tulee esittää toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Toiminnalliset tavoitteet asetetaan taloudellisten tavoitteiden rinnalle. Kaikilla käyttötalouden sitovilla tehtävätasolla tulee olla toimintaa kuvaavia mittareita. Tavoitteiden ja mittareiden lukumäärä ei ole itseisarvo, tärkeämpää on, että tavoitteet ja suoritteet ovat realistisia, konkreettisia ja helposti seurattavissa, mitattavissa ja tarkastettavissa. Tavoite on päämäärä, sillä kuvataan tulos, joka saavutetaan toimintaa varten annetuilla määrärahoilla talousarviovuoden aikana.

Käyttötalous

Käyttötalousosan toiminnallisten tavoitteiden sitovuus valtuustoon nähden on tehtävätasoa. Talousavion 2024 valmistelussa huomioidaan vuoden 2022 tilinpäätöksen ja vuoden 2023 toteutuman analysointi sekä vuodelle 2024 tiedossa olevat muutokset. Käyttötalouden menoesitykset on käytävä tiukasti läpi ja korotettava vain jo tiedossa olevilla menojen lisäyksillä (henkilöstömenot lasketaan keskitetysti virka- ja työehtosopimusten mukaisesti). Hallintokuntien tulee talousarvioesityksessään aina tarkastella palveluiden nykyisten tuottamistapojen kustannuksia ja pyrkiä selvittämään mahdollisimman tehokkaat ja kustannusvaikutuksiltaan edullisimmat toimintatavat. Sisäiset menot ja tulot ovat osa sitovaa talousarviota.

Aiemmasta käytännöstä poiketen talous- ja wc-paperihankinnat budjetoidaan tehtäväyksiköiden omiin käyttötalousbudjetteihin. Aiemmin nämä hankinnat on budjetoitu kiinteistöjen menoiksi. Talous- ja wc-paperihankinnat ovat verrattavissa normaaleihin tehtäväalueen käyttötalousmenoihin ja siksi niiden budjetointi käytäntö oikaistaan vuoden 2024 alusta.

Henkilöstömenot

Henkilöstömenot budjetoidaan kunnan hyväksymän, voimassa olevan vakanssiraikkeen mukaan. Palkkamenot lasketaan keskitetysti palkkatoimistossa. Kuntalalle sovittiin uudet virka- ja työehtosopimukset kesäkuussa 2022. Virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2022–30.4.2025. Vuoden 2022 sopimuskorotukset olivat 2,55 %, vuonna 2023 noin 4,1 % ja vuonna 2024 noin 4,0 %. Sopimuskauden aikana henkilöstömenot nousevat yhteensä lähes 11 prosenttia. Vuoden 2024 palkkoja korotetaan 4 % vuoden 2023 lopun tasosta.

Keva on laskenut arvion vuoden 2024 työnantajakohtaisista eläkemaksuista. Lopulliset eläkemaksut vahvistetaan joulukuussa 2023. Laskennallinen työnantajan KuElin eläkemaksu vuodelle 2024 on 16,70 % (16,74 %) ja valtion eläkejärjestelmästä siirtyneiden 16,32 % (16,38 %). Vuoden 2024 Taloudellisen tuen kustannukseksi Keva arvioi 0,034 % (0,033 %) taloudellisen tuen alaisista palkoista. Eläkemenoperusteinen maksu poistui vuoden 2022 lopussa ja sen tilalle tuli tasausmaksu. Kevan arvioima tasausmaksu jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Muonion kunnan arvioitu tasausmaksu vuonna 2024 on 185 571 euroa. Niin KuElin kuin VaElin eläkemaksu-prosentti sisältää myös työkyvyttömyyseläkemaksun, joka peritään osana työnantajan palkkaperusteista eläkemaksua. Ennakkotietojen mukaan työnantajan sairausvakuutusmaksu olisi 1,30 % (1,53 % vuonna 2023) ja työttömyysvakuutusmaksu noin 1,55 %. Henkilösivukuluprosentiksi määritellään taloussuunnitteluohjelmaan keskimääräinen luku, se on 23 % (sis. tasausmaksun).

- Investoinnit** Investointien pienhankintaraja on 11 000 euroa, sitä suuremmat uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeet on sisällytettävä investointiosaan ja vastaavasti pienemmät hankkeet käyttötalousmenoina. Kunnossapitotyöt, vaikka ne olisivat investointirajaakin suuremmat, kuuluvat käyttötalouteen. Investointiosaan on myös varattava vuodelle 2023 budjetoidusta hankkeesta se osa määrärahasta, joka siirtyy toteutettavaksi vuonna 2024.
- Konserni** Valtuusto hyväksyi kunnan konserniohjeen 8.3.2021 § 3. Konsernin tytäryhteisöiltä edellytetään suunnitelmallista kiinteistön ylläpitoa ja taloudenhoitoa niin, että kiinteistö- ja asuntoyhtiön vuokrausaste pystytään pitämään lähellä 100 prosenttia ja näin turvaamaan taloudellinen riippumattomuus ilman emon tukea. Talousarviossa esitetään tytäryhteisöjen merkittävät investoinnit ja mahdollisesti otettavat uudet lainat ja niihin eritettävät kunnan omavelkaiset takaukset.

5 Aikataulu

Uuden taloussuunnittelu ohjelma Accunan käyttäjäkoulutukset ovat 7.9.2023 ja 13.9.2023. Hallintokunnat valmistelevat talousarvioesityksensä annettujen ohjeiden perusteella. Lautakuntien hyväksymät esitykset annetaan kunnanhallitukselle ja taloustoimistoon (ja taloussuunnittelu ohjelmistoon tallennettuina) 13.10.2023 mennessä.

Valtuusto päättää veroprosenteista 30.10.2023. Kunnan on ilmoitettava veroprosentit Verohallinnolle viimeistään 17.11.2023. Kunnanhallitus käsittelee talousarviota 23.10.2023 (1. käsittely) ja 20.11.2023 (2. käsittely). Valtuusto käsittelee budjetin 11.12.2023.

6 Talousarvioraami

	TP	TA	RAAMI	TASUUN	TASUUN
TULOSLASKELMA (M€) (sis.sis.erät)	2022	2023	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	4,94	4,11	4,20		
TOIMINTAKULUT					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-24,00	-12,62	-12,90		
TOIMINTAKATE	-19,06	-8,51	-8,70	-9,00	-9,30
Verotulot	11,03	6,30	6,35	6,40	6,60
Valtionosuudet	10,35	3,75	4,00	4,00	4,00
Rahoitustuotot ja -kulut	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00
VUOSIKATE	2,53	1,51	1,65	1,40	1,30
Suunn.mukaiset poistot	0,86	0,85	0,90	0,90	1,00
Satunnaiset erät					
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ (ALIJÄÄMÄ)	1,70	0,19	0,75	0,50	0,30
Taseen yli/alijäämä yhteensä (M€)	3,53	3,53	4,00	3,70	3,50
Lainamäärä/as*	4309	3 800	4 700		
Asukasluku	2 282	2 300	2 330		
Kunnallisvero	8,03	3,90	4,268		
Yhteisövero	1,78	1,20	0,808		
Kiinteistövero	1,22	1,20	1,274		
Valtionosuus	10,35	3,75	4,000		

* sis. lyhytaikaisen velan ja leasing velan

7 Liite

Ennuste 08/2023

Yhteenvedo

TILIVUOSI	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Verolaji						
Kunnallisvero	7 786	8 027	4 237	4 268	4 287	4 439
Muutos %	-2,5	3,1	-47,2	0,7	0,5	3,5
Yhteisövero	1 613	1 777	1 021	808	853	898
Muutos %	53,0	10,2	-42,5	-20,9	5,6	5,3
Kiinteistövero	1 024	1 221	1 269	1 274	1 274	1 274
Muutos %	14,5	19,3	3,9	0,4	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	10 423	11 026	6 527	6 350	6 414	6 610
Muutos %	4,9	5,8	-40,8	-2,7	1,0	3,1

Kuluttajahintaindeksi, 2000=100	125,1	132,2	138,1	140,5	142,1	144,1
Kuluttajahintaindeksin muutos	2,2	7,1	5,9	2,4	1,6	2,0
Peruspalvelujen hintaindeksi	136,6	140,3	145,3	148,3	151,5	155,1
Peruspalv. hintaindeksin muutos	2,4	3,7	5,0	3,0	3,2	3,6

Muonio

Peruspalvelujen hintaindeksi 2013=1	1,04946897	1,07789587	1,1163106	1,13935944	1,16394487	1,19160347
-------------------------------------	------------	------------	-----------	------------	------------	------------

Kunnallisvero	7419,37227	7446,87124	3795,12182	3745,88677	3683,29881	3725,21512
Yhteisövero	1537,02425	1648,83425	914,912829	708,983456	732,61855	753,277428
Kiinteistövero	975,458364	1133,11443	1137,08045	1118,02599	1094,41048	1069,00784

Verotulot yhteensä

